

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
Факультет права, гуманітарних і соціальних наук
Кафедра «Психології, педагогіки та філософії»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи

В.В. Костін

” 09 _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ООК 3 «МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
В ГАЛУЗІ ПСИХОЛОГІЇ»
Другого (магістерського) освітнього рівня
спеціальність 053 «Психологія»
освітньо-професійна програма 053 «Психологія»

Кременчук 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика та організація наукових досліджень в галузі психології» розроблена на основі освітньо-професійної програми «Психологія», підготовки здобувачів освіти освітнього рівня «Магістр» за спеціальністю 053 «Психологія» та відповідних нормативних документів

Робочу програму розробили:

Доцент кафедри психології, педагогіки та філософії, кандидат психологічних наук Куш О. С.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри психології, педагогіки та філософії, протокол №_1__ від _01.09._____2023 р.

Гарант освітньої програми _____ Ольга ЛІТВІНОВА

Завідувач кафедри _____ Ольга ЛІТВІНОВА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методичної ради факультету права, гуманітарних і соціальних наук
протокол №_1__ від __04.09._____2023 р.

Голова науково-методичної ради _____ Людмила ВАСЕЧКО

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0	Галузь знань 05 Соціальні і поведінкові науки	цикл дисциплін професійної підготовки	
	Напрямок підготовки 053 «Психологія»		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): магістр з психології	Рік підготовки: (курс)	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		24	10
		Семінарські	
		-	-
		Практичні	
		16	2
		Самостійна робота	
		80 год.	108
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50:100

для заочної форми навчання – 12:108

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у майбутніх психологів компетенцій, які спрямовані на розвиток здатності здійснювати наукову діяльність у галузі психології, сприяння формуванню умінь щодо вирішення науково-дослідних завдань в галузі психології відповідно до сучасних проблем психологічної науки.

Основними **завданнями**, що мають бути вирішені у процесі вивчення дисципліни, є:

- знайомство з науковим методом пізнання у галузі психології;
- знайомство з методами теоретичного та емпіричного дослідження, методами збору, аналізу і обробки даних;
- знайомство з методами зведення, обробки і представлення результатів наукового дослідження;
- формування культури етичного збору і аналізу даних дослідження та академічної доброчесності.

В результаті вивчення курсу студенти повинні набути *практичних навичок та умінь* щодо:

знати:

- категоріальний апарат наукових досліджень;
- принципи, методи і поняття наукових досліджень;
- види та форми науково-дослідної роботи;
- вимоги до публікації наукових результатів та її структуру;
- методiku оформлення результатів наукових досліджень.

уміти:

- збирати й обробляти інформацію, необхідну для проведення наукових досліджень;
- застосовувати дослідницькі методи під час проведення наукових досліджень залежно від їх цілей;
- використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійних

дослідженнях;

– логічно будувати наукове дослідження відповідно до логіки та мети дослідження;

– здійснювати організацію та проводити дослідницьку діяльність.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти оволодіють наступними компетентностями:

загальними:

– ЗК 2 – Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

– ЗК 3 – Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

– ЗК 4 – Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

– ЗК 5 – Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

– ЗК 6 – Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

– ЗК 7 – Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

– ЗК 8 – Здатність розробляти та управляти проектами.

спеціальними (фаховими, предметними):

– СК 1 – Здатність здійснювати теоретичний методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та практики.

– СК 2 – Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.

– СК 3 – Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

– СК 9 – Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Зміст дисципліни «Методика та організація наукових досліджень в галузі психології» сформульований у наступних **програмних результатах навчання:**

– ПРН 1 – Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

– ПРН 2 – Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження

із застосуванням валідних та надійних методів.

– ПРН 3 – Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

– ПРН 7 – Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

– ПРН 10 – Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

– ПРН 11 – Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Методологічні основи наукового дослідження в галузі психології

Тема 1. Науковий метод пізнання в галузі психології.

Основні поняття методології психологічної науки, її рівні, функції і форми. Поняття про наукове пізнання, психологічне знання, його види. Поняття методології, методу і методики психологічного дослідження. Класифікація методів

Тема 2. Наукове дослідження в галузі психології.

Методологічні принципи психологічного дослідження. Типи психологічного дослідження. Етапи і умови проведення наукового дослідження в галузі психології.

Тема 3. Науковий апарат психологічного дослідження.

Проблема, тема і актуальність психологічного дослідження. Об'єкт і предмет психологічного дослідження. Мета і завдання дослідження. Гіпотеза дослідження. Методологічні і теоретичні засади психологічного дослідження. Наукова новизна, теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Тема 4. Етичні проблеми наукового дослідження в галузі психології.

Моральні принципи проведення психологічного дослідження. Етичні

принципи збору і аналізу даних дослідження. Академічна доброчесність і плагіат.

Тема 5. Методи збору, аналізу і обробки даних психологічного дослідження.

Типи даних дослідження. Збір даних з вибірки. Типи вибірки. Методи збору даних у психологічному дослідженні. Аналіз якісних даних. Аналіз кількісних даних.

Тема 6. Надійність і валідність психологічного експерименту.

Вимірювання надійності. Внутрішня і зовнішня валідність психологічного експерименту. Артефакти, які пов'язані з проведенням психологічного дослідження.

Змістовий модуль 2. Методи психологічного дослідження. Зведення і представлення результатів.

Тема 7. Експериментальні методи психологічного дослідження.

Психологічний експеримент як соціальна ситуація. Дизайн психологічного експерименту. Контрольовані змінні. Неконтрольовані змінні.

Тема 8. Неекспериментальні методи психологічного дослідження.

Метод спостереження: види, переваги і недоліки. Метод опитування: дизайн, переваги і недоліки. Кейс-метод: умови проведення, дизайн, переваги і недоліки. Метод інтерв'ю: види, проведення, переваги і недоліки.

Тема 9. Математичні та статистичні методи дослідження.

Основні поняття математичної статистики в психологічному дослідженні. Міри центральної тенденції. Міри дисперсії. Стандартне відхилення. Параметричні і непараметричні критерії. Коефіцієнти кореляції: Пірсона, Спірмана. Статистичні методи ранжування і групування.

Тема 10. Методи зведення результатів психологічного дослідження.

Таблиці: види, структура, переваги і недоліки. Графічні методи зведення результатів дослідження: графіки і діаграми.

Тема 11. Оформлення та представлення результатів психологічного дослідження.

Усний виклад: презентація, доповідь. Письмовий виклад: тези, наукова

стаття, магістерська дисертація.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	сем.	прак	с.р.		л	сем	прак	с.р
Змістовий модуль 1. Методологічні основи наукового дослідження в галузі психології										
Тема 1. Науковий метод пізнання в галузі психології	8	2	-	-	6	10	-	-	-	10
Тема 2. Наукове дослідження в галузі психології	8	2	-	-	6	9	1	-	-	8
Тема 3. Науковий апарат психологічного дослідження	11	2	-	2	7	9	1	-	-	8
Тема 4. Етичні проблеми наукового дослідження в галузі психології	8	2	-	-	6	10	-	-	-	10
Тема 5. Методи збору, аналізу і обробки даних психологічного дослідження	11	2	-	2	7	11	1	-	1	9
Тема 6. Надійність і валідність психологічного експерименту	10	2	-	2	6	10	1	-	-	9
Разом за змістовним модулем 1	56	12	-	6	38	59	4	-	1	54
Змістовий модуль 2 Методи психологічного дослідження. Зведення і представлення результатів										
Тема 7. Експериментальні методи психологічного дослідження	14	2	-	2	10	12	1	-	1	10
Тема 8. Неекспериментальні методи психологічного дослідження	18	4	-	4	10	12	1	-	-	10
Тема 9. Математичні та статистичні методи дослідження	12	2	-	2	8	14	2	-	-	12
Тема 10. Методи зведення результатів психологічного дослідження	8	2	-	-	6	13	1	-	-	12
Тема 11. Оформлення та представлення результатів психологічного дослідження	12	2	-	2	8	11	1	-	-	10
Разом за змістовним модулем 2	64	12	-	10	42	61	6	-	1	54
ІНДЗ – к/р		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Семестровий контроль –		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	24		16	80	120	10	-	2	108

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		дфн	зфн
Змістовий модуль 1. Методологічні основи наукового дослідження в галузі психології			
1	Науковий метод пізнання в галузі психології	-	-
2	Наукове дослідження в галузі психології	-	-
3	Науковий апарат психологічного дослідження	2	-
4	Етичні проблеми наукового дослідження в галузі психології	-	-
5	Методи збору, аналізу і обробки даних психологічного дослідження	2	1
6	Надійність і валідність психологічного експерименту	2	-
	Разом за змістовним модулем 1	6	1
Змістовий модуль 2 Методи психологічного дослідження. Зведення і представлення результатів			
7	Експериментальні методи психологічного дослідження	2	1
8	Неекспериментальні методи психологічного дослідження	4	-
9	Математичні та статистичні методи дослідження	2	-
10	Методи зведення результатів психологічного дослідження	-	-
11	Оформлення та представлення результатів психологічного дослідження	2	-
	Разом за змістовним модулем 2	10	1
	Усього	16	2

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		дфн	зфн
Змістовий модуль 1. Методологічні основи наукового дослідження в галузі психології			
1	Науковий метод пізнання в галузі психології	6	10
2	Наукове дослідження в галузі психології	6	8
3	Науковий апарат психологічного дослідження	7	8
4	Етичні проблеми наукового дослідження в галузі психології	6	10
5	Методи збору, аналізу і обробки даних психологічного дослідження	7	9
6	Надійність і валідність психологічного експерименту	6	9
	Разом за змістовним модулем 1	38	54
Змістовий модуль 2 Методи психологічного дослідження. Зведення і представлення результатів			
7	Експериментальні методи психологічного дослідження	10	10
8	Неекспериментальні методи психологічного дослідження	10	10
9	Математичні та статистичні методи дослідження	8	12
10	Методи зведення результатів психологічного дослідження	6	12
11	Оформлення та представлення результатів психологічного дослідження	8	10
	Разом за змістовним модулем 2	42	54
	Усього	80	108

Завдання до самостійної роботи:

- 1) підготовка до семінарських та практичних занять;
- 2) підготовка і виступ з доповідями, презентаціями;
- 3) вибір теми, постановка проблеми, розробка наукового апарату дослідження на обрану тематику;
- 4) анотація першоджерел;
- 5) розробка структури та плану наукового дослідження;
- 6) розробка анотації щодо змісту та методів наукового дослідження з обраної тематики та вікової категорії;
- 7) підготовка тексту проекту тез наукового дослідження з обраної тематики.

6. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративні методи (унаочнені розповіді, пояснення).

Репродуктивні (опитування, тестування, розв'язування задач, виконання вправ за зразком чи алгоритмом).

Проблемного викладу (розв'язування проблемних ситуацій, ситуаційне моделювання, аналіз життєвих та виробничих ситуацій, дискусія, мозковий штурм, синектичний аналіз (розв'язання проблемної ситуації на основі проведення аналогії з уже відомим), морфологічний аналіз (розв'язання складної проблемної ситуації, розбиваючи її на міні-проблеми), аналіз відео фрагментів, написання рефератів, анотування наукових джерел, рольова взаємодія).

Частково-пошукові методи (евристичні бесіди, проектна діяльність (виконання практичних завдань, що дозволяють отримати актуальний, практично значущий результат, його презентація), самостійне розв'язання проблемних ситуацій).

Дослідницькі (проведення самостійного теоретичного дослідження з обраної теми та написання реферату, проведення самостійного емпіричного дослідження з обраної теми та написання звіту).

Діяльність студента передбачає: слухання лекцій; виступ з повідомленням на практичному занятті; виголошення доповіді на практичному занятті; участь

у дискусії на практичних заняттях; самостійне конспектування додаткової літератури та її аналіз, відпрацювання завдань самостійної роботи, відпрацювання вмінь та навичок щодо розуміння етапів та різноманітних форм та методів наукового дослідження.

7. Методи контролю

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів складається з двох етапів:

- поточного контролю роботи студентів;
- підсумкового контролю (іспит).

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на практичних та семінарських заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом та розкладом. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичних знань та практичних умінь щодо підготовки, організації, проведення та оцінювання результатів наукового дослідження.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у тому числі виконання письмових завдань до кожної теми;

- виконання завдань для самостійної роботи;
- представлення конкретних матеріалів щодо постановки проблеми, розробки наукового апарату, структури та плану, тексту проекту тез наукового дослідження на обрану тематику.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів:

- тестові завдання;
- обговорення проблеми, дискусія;
- аналіз конкретних практичних кейсів;
- презентація розробленої анотації щодо змісту та методів наукового дослідження з обраної тематики;
- інше.

Об'єктом підсумкового контролю знань студентів у формі іспиту є відповіді питання екзаменаційного білету.

8. Розподіл балів, що отримують студенти

Вид занять	Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2	Сума
	Т.1 – Т.6	Т.7 – Т.11	
Лекції	6 (12x0,5)	6 (12x0,5)	12
Практичні заняття	12 (6x2)	20 (10x2)	32
Виконання завдань до самостійної роботи	15	20	35
Всього	33	46	79
Додатковий бал за активність			1
Іспит			20
Усього			100

Розподіл балів, що отримують студенти (заочна форма навчання)

Вид занять	Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	Сума
	Т.1 – Т.6	Т.7 – Т.11	
Лекції	6	5	11
Практичні заняття	1x5=5	1x5=5	10
Виконання завдань до самостійної роботи	6x3=18	5x3=15	33
Контрольна робота МК-1, МК-2	14	12	26
Всього	43	37	80
Іспит			20
Усього			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для іспиту
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

Спеціальна література; друковані періодичні видання; ілюстративний матеріал, методичні вказівки до проведення практичних занять та самостійної роботи студентів, робоча програма навчальної дисципліни.

10. Рекомендована література

Базова

1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с. URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Burhu_Yurii/Metodolohiia_i_orhanizatsiia_naukovykh_doslidzhen.pdf

2. Бондарчук О. І. Експериментальна психологія : Курс лекцій. Київ : МАУП, 2003. 120 с.

3. Бочелюк В. Й., Бочелюк В. В. Методика та організація наукових досліджень із психології: навч. пос. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 360 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/417919.pdf

4. Галян О. І., Галян І. М. Експериментальна психологія: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2012. 400 с.

5. Горбунова В. В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень. Практична психологія соціальна робота. № 3. 2005. С. 18-23. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/4027/1/9.pdf>

6. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

7. Рибалка В. В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): Навчально-методичний посібник. Київ Ніка-Центр, 2003. 204 с.

8. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.

9. Searle A. Introducing Research and Data in Psychology: a guide to methods and analysis. Routledge: London and New York, 2009. 219 p.

10. Shaughnessy John J., Zechmeister Eugene B., Zechmeister Jeanne S. Research Methods in Psychology. McGraw-Hill: NY, 2012. 507 p.

Додаткова

1. Етичний кодекс психолога. URL: <http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>

2. Климчук В. О. Математичні методи у психології. Навчальний посібник для студентів психологічних спеціальностей. Київ: Освіта України. 2009. 288 с. URL:

http://umo.edu.ua/images/content/aspirantura/zabezp_discipl/%D0%9A%D0%BB%D0%B8%D0%BC%D1%87%D1%83%D0%BA.pdf

3. Куц О.С. Методи психологічного аналізу вербальних індикаторів у дослідженні продуктивності професійного мислення студентів. Sborník příspěvků z konference ProfiLingua 2018. Kulturní a jazykový prostor v proměnách 21. století. Vydavatel: Západočeská univerzita v Plzni. s. 202-217. ISBN 978-80-261-0834-4.

4. Теоретичні й методологічні проблеми сучасної психології: збірник матеріалів науково-теоретичного семінару (16 травня 2018 року, Ніжин – Київ)/ за редакцією М. В. Папучі. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 122 с. URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/2018/prob_psuu.pdf.